

บริษัทที่ ভালที่ดี สร้างมูลค่าเพิ่มจริงหรือ ?

ฟังเสียงสะท้อนของผู้ประกอบการแล้วบ่อยครั้งก็รู้สึกคล้อยตาม และเห็นใจ เพราะผู้กำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนบางครั้งก็คิดถึงแต่เรื่องรูปแบบมากเกินไปจนลืมไปว่ามีวิธีอื่น ๆ ให้ยึดถือปฏิบัติให้ได้สาระตามเจตนารมณ์ แต่ด้วยเพราะความมั่นใจว่าการมีบริษัทที่ ดีมีโอกาสทำให้กิจการมีกำไรดีด้วยศักยภาพการแข่งขันที่เข้มแข็งขึ้น ช่วยให้เติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน บ่อยครั้งก็มีความรู้สึกที่เสียงสะท้อนเหล่านี้เป็นสิ่งท้าทายของผู้มีหน้าที่ส่งเสริม และพัฒนาให้บริษัทจดทะเบียนมีบริษัทที่ ดีว่าจะมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้เสียงสะท้อนเหล่านี้เปลี่ยนมาเป็นกระบอกเสียงช่วยป่าวร้องให้คนอื่น ๆ เห็นว่า การประกอบธุรกิจโดยยึดถือหลักการบริษัทที่ ดีนั้นดีจริง ๆ ทำแล้วสบายใจ ทำแล้วยังมีกำไร สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการได้จริง ๆ

ผมเองก็ถูกท้าทายด้วยเสียงสะท้อนข้างต้น จึงเพียรพยายามศึกษาทั้งจากผู้รอบรู้และบทความ ตำราเรื่องบริษัทที่ ดี เพื่อหาถูกใจไปเปิดประตูหามูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นสิ่งมีค่าอย่างที่เจ้าของกิจการและผู้ถือหุ้นทั่วไปแสวงหา ผมค่อนข้างมั่นใจว่า สิ่งที่ผมค้นพบและเข้าใจน่าจะเป็นกุญแจดอกนั้น จึงใคร่ขอบอกเล่าความเข้าใจในลำดับต่อไป

มีคนจำนวนมากมักมีข้อสงสัยหรือมีข้อโต้แย้งอยู่เสมอว่าการทำตัวเอง (บริษัท) ให้มีบริษัทที่ ดีทำให้กิจการมีกำไรดีขึ้นได้จริงหรือ? ทำดีแต่ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แล้วจะไปสู้คู่แข่งได้อย่างไร คู่แข่งหลบภาษี ต้นทุนต่ำเพราะใช้วัตถุดิบการผลิตสินค้าต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่ต้องจ้างบุคคลภายนอกมาเป็นกรรมการตรวจสอบตามกฎหมายของ ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ฯ

แต่บริษัทที่ ดีที่บอกว่า บริษัทที่ ดีต้องทำธุรกิจอย่างถูกกฎหมาย ต้องมีกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยหนึ่งในสามหรืออย่างน้อยสามคน แถมยังต้องเป็นบุคคลภายนอกที่มีความเป็นอิสระ นอกจากนี้ ยังมีกฎข้อบังคับและข้อแนะนำให้ปฏิบัติอีกมากมาย ซึ่งเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารอีกจำนวนมากเห็นว่านอกจากต้องเสียค่าใช้จ่ายแล้ว บางครั้งยังต้องเสียความยืดหยุ่น เสียอำนาจขาดความคล่องตัวในการตัดสินใจ เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่บางคนถึงกับท้อแท้ใจ ออกมาจะเอาบริษัทออกจากความดีของบริษัทที่ ดีทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้รู้แล้วรู้รอดไป

ความหมาย “มูลค่าเพิ่ม”

ก่อนอื่นต้องเข้าใจก่อนว่ามูลค่าเพิ่มหมายถึงอะไร โดยทั่วไปเวลาเราพูดถึงคำว่ามูลค่าในความหมายของธุรกิจ เรายังหมายถึงมูลค่าของกิจการ มูลค่ากิจการจะเป็นที่สืบที่ร้อยล้านบาท มาจากราคาหุ้นคูณด้วยจำนวนหุ้นของบริษัทนั้นๆ ราคาหุ้นในที่นี้คือราคาตลาด ดังนั้น เมื่อราคาหุ้นสูงขึ้น มูลค่ากิจการก็จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นที่สำคัญอยู่ที่ว่า ราคาหุ้นจะดีขึ้นหรือสูงขึ้นได้อย่างไร สูงขึ้นเพราะมีใครมาปั่นราคาทำให้มูลค่าสูงขึ้นได้ไหม คำตอบก็คือ ได้ แต่ไม่มีทางยั่งยืน เลิกปั่นเมื่อไหร่ ราคาหุ้นก็ตกเพราะไม่มีพื้นฐานรองรับราคาที่เพิ่มขึ้น

ในหลักการที่ถูกต้อง ราคาหุ้นจะดีบริษัทต้องมีกำไร ราคาหุ้นจะยืนอยู่ได้นานและสูงขึ้น กิจการของบริษัทต้องสามารถทำกำไรได้และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ช่วงภาวะเศรษฐกิจไม่ดีก็ยังสามารถทำกำไรได้แม้จะน้อยลง หรืออาจขาดทุนแต่ก็ขาดทุนน้อยกว่าคนอื่น เพราะการมีบริษัทที่ ดีนั้นนอกจากช่วยสร้างศักยภาพในการทำกำไรแล้ว ยังเป็นเกราะช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน

บรรษัทภิบาลช่วยสร้างสมรรถนะการกำกับได้อย่างไร?

ทำกำไรให้ได้ดีได้อย่างไร? ง่ายมากเลยครับ ขายสินค้าให้ได้ราคาดี ขายให้ได้เยอะๆ ผลิตสินค้าให้ได้ต้นทุนต่ำ บริหารกิจการให้มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด สูตรนี้ไม่มีผิดแน่นอน แต่ออกจะกำปั้นทุบดินไปหน่อย การประกอบกิจการให้มีกำไรดี มีความมั่นคงยั่งยืน มีสองมิติที่ต้องนำมาพิจารณา มิติหนึ่งคือ การประกอบธุรกิจบนพื้นฐานของการมีบรรษัทภิบาลที่ดีหรือการมีการกำกับดูแลที่ดี อีกมิติหนึ่งคือ การบริหารหรือการจัดการที่ดี

การประกอบธุรกิจบนพื้นฐานของการมีบรรษัทภิบาลที่ดีให้แนวทางไว้ว่า ปัจจัยแรกที่ทุกธุรกิจต้องคำนึงถึงคือ กำไร ไม่มีกำไรไม่มีทางอยู่ได้แต่ต้องทำกำไรภายใต้การปฏิบัติตามกฎหมายและมีจริยธรรม มีโอกาสควรคืนกำไรสู่สังคมด้วยวิธีใดก็ตามที่ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตมวลมนุษยชาติ

ส่วนการประกอบธุรกิจบนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี ศาสตร์หนึ่งของการบริหารจัดการแบบต่างๆ เขาบอกว่า ปัจจัยสำคัญในการประกอบธุรกิจต้องมี

1. ผู้บริหารและพนักงานที่ดี มีความสามารถ มีความซื่อสัตย์
2. มีเงินทุนเพียงพอ
3. มีสินค้าดี มีคุณภาพ มีตลาดให้ขายสินค้าได้
4. มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ

มาตรา 85 ของพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด เขียนไว้ว่า “ในการดำเนินกิจการของบริษัท กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของบริษัท ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัท” นี่คือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับบรรษัทภิบาลที่ดีโดยตรง

ถ้าเรานำเอามาประกอบการพิจารณาติแรกของการประกอบธุรกิจ จะเห็นว่า การปฏิบัติตามกฎหมาย ช่วยลดความเสี่ยงและความเสียหายที่จะถูกลงโทษทางกฎหมาย การทำมาค้าขายด้วยความซื่อสัตย์ช่วยลดความเสี่ยงเรื่องความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตของผู้บริหารหรือพนักงาน หรือลดความเสียหายจากการถูกฟ้องร้องเพราะไปโกงไปหลอกหรือเอาเปรียบคนอื่น เพิ่มความน่าเชื่อถือต่อผู้ติดต่อทำมาค้าขายด้วย ส่วนการระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัทนั้นช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความประมาทเลินเล่อ เพิ่มความรอบคอบในการตัดสินใจ กรรมการและผู้บริหารไม่สร้างผลประโยชน์ทับซ้อนจนอาจทำให้บริษัทเสียหาย หรือผู้ถือหุ้นถูกเอาเปรียบถูกกอบโกยผลประโยชน์ไป

ทั้งหมดนี้ คือ ส่วนหนึ่งของแก่นแห่งสาระของบรรษัทภิบาลที่ดีที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน ลดความเสี่ยง ลดความเสียหาย รักษาผลกำไร เพิ่มความน่าเชื่อถือและความมั่นคงยั่งยืนให้กิจการ **ความน่าเชื่อถือ**นี้มีความสำคัญมากถึงขนาดมีประธานกรรมการบริษัทยักษ์ใหญ่แห่งหนึ่งของโลกกล่าวต่อผู้บริหารและพนักงานว่า “เราต้องยอมรับว่า กิจการของเราเติบโตบนความเชื่อถือว่าวางใจของลูกค้าและผู้เกี่ยวข้อง”

อีกมิติหนึ่งของการประกอบธุรกิจบนพื้นฐานของการบริหารจัดการพิจารณาได้จากคำว่า ผู้เกี่ยวข้องหรือ “**ผู้มีส่วนได้เสีย**” (Stakeholders) “บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย” เป็นหนึ่งในห้าหมวดของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่แนะนำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของธนาคารโลก หลักการของหมวดนี้ชื่อว่า “กรอบการกำกับดูแลกิจการควรให้ความสำคัญต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งที่เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายหรือโดยการตกลงร่วมกัน หลักการกำกับดูแลกิจการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย คือ ระหว่างบริษัทและผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่งคั่ง สร้างงาน และสร้างความยั่งยืนของบริษัทบนฐานการเงินที่มั่นคง”

ผู้มีส่วนได้เสียในที่นี้หมายถึง ลูกค้า พนักงาน คู่ค้า คู่แข่ง เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น ชุมชนสังคม และรัฐ ทุกผู้มีส่วนได้เสียมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องด้วย หากไม่รู้ไม่เข้าใจหรือรู้แล้วไม่รักษาสิทธิไปละเมิด มีโอกาสถูกฟ้องร้องทำให้เสียหายเช่นเดียวกับมติแรก นอกจากนี้ ต้องเข้าใจว่าผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มมีบทบาทสำคัญต่อการทำกำไร ต่อการเจริญเติบโตแบบมั่นคงยั่งยืนได้อย่างไร เช่นถ้าปฏิบัติต่อลูกค้าโดยขาดจรรยาบรรณที่ดี ลูกค้าไม่ซื้อสินค้า ขาดความเชื่อถือ บริษัทจะขายสินค้าได้อย่างไร ถ้าเอาเปรียบไม่ซื่อสัตย์ต่อพนักงาน จะหาคนดีคนเก่งมาทำงานได้อย่างไร เอาอะไรไปแข่งกับชาวบ้าน ไม่รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหนี้ เบียดซื้อตกลบย่อย ใครเลยอยากให้คู่แข่งไปทำธุรกิจ เอาเปรียบหรือโกงผู้ถือหุ้น ในยามที่ธุรกิจขยายเติบโตต้องมีการเพิ่มทุน ใครหรืออยากจะทำหุ้นเพิ่ม มีแต่อยากจะทำหุ้นทิ้งมากกว่า ถ้าไม่มีเงินทุนไปขยายกิจการ ศักยภาพการแข่งขันจะไปสู้ใครกับคนอื่น อย่าลืมระลึกว่าเกือบทุกธุรกิจต้องเติบโต จะโตได้ยั่งยืนต้องมีศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งต้องอาศัยผู้มีส่วนได้เสียข้างต้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีคือ การสร้างความมั่นใจได้ว่า บริษัทจะมีเงินทุนใช้ประกอบธุรกิจอย่างเพียงพออยู่เสมอทั้งจากผู้ถือหุ้นและจากสถาบันการเงิน

นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึง**สิ่งแวดล้อม ชุมชนและสังคมส่วนรวม** ขอยกตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ บริษัทหนึ่ง ทำผิดกฎหมายปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำจนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการทำมาหากินของชาวบ้าน ถูกหน่วยงานรัฐสั่งปิดโรงงานและปรับเป็นระยะๆ ถูกชาวบ้านฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ซึ่งถูกศาลสั่งพิพากษาให้จ่าย กิจการไม่เติบโตก้าวหน้าไปไหน ราคาหุ้นก็ไม่ไปไหน หลังจากเปลี่ยนผู้ถือหุ้นใหม่ ซึ่งตั้งใจแก้ปัญหาจนหมดไป นอกจากจะไม่ถูกสั่งปิดแล้ว กิจการยังเติบโตก้าวหน้าไปด้วยดี ผู้ถือหุ้นก็แฮปปี้

ความจริงยังมีหลักปฏิบัติที่ดีอีกมากมายใน 5 หมวดของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่สามารถสนับสนุนศักยภาพการทำกำไร การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการ คิดว่าเนื้อหาข้างต้นน่าจะเพียงพอที่จะสนับสนุนให้เห็นว่าการมีบรรษัทภิบาลที่ดีช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ช่วยเพิ่มรายได้ ลดความเสี่ยง ลดต้นทุนและรายจ่ายเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งล้วนส่งผลให้มีกำไรดีขึ้น มูลค่ากิจการเพิ่มสูงขึ้น **M&V**